

УСНИЙ ПЕРЕКЛАД: СПЕЦИФІКА, НОРМИ ПОВЕДІНКИ, ЕТИКА ТА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Усний переклад є особливим видом перекладу, що здійснюється синхроністом у режимі реального часу. Основні методи усного перекладу включають синхронний переклад, який виконується одночасно з мовленням джерела, та послідовний переклад, що здійснюється після пауз у мовленні. Витоки усного перекладу сягають часу до появи письма, але професія перекладача сформувалася лише протягом останніх ста років [2, с. 1]. У цьому контексті важливим аспектом є дотримання норм поведінки та професійної етики.

Перекладацька етика об'єднує загальнолюдські й професійні норми, спрямовані на створення позитивного іміджу перекладача. Зокрема, ключовими принципами є коректність, обов'язковість і конфіденційність. Вона охоплює не лише взаємодію з клієнтами, але й відповідальне ставлення до виконання своїх обов'язків. Наприклад, перекладач має бути вихованим і залишатися нейтральним транслятором, який не втручається в обговорення та забезпечує недоторканність змісту мовлення. Також важливо підтримувати емоційну стриманість, мати правильно поставлений голос і відповідати професійному дрес-коду [1, с. 10–11].

Дотримання етичних норм передбачає не лише ввічливість і повагу до співрозмовника, але й уникнення приниження його гідності. Крім того, перекладач має бути готовим до роботи навіть у складних умовах, що може потребувати застосування дипломатичних зусиль для підтримання позитивних відносин між сторонами [1, с. 19–20]. Етичні проблеми, що іноді виникають, слід розв'язувати відповідно до професійних стандартів.

Одна з таких проблем пов'язана з використанням професійного сленгу, що має бути адаптованим для неспеціалістів. Перекладач не повинен плутати сленг із термінами, доступними в спеціалізованих словниках. Іншим викликом є нерозуміння тексту: у разі труднощів перекладач повинен повідомити про це, а не приховувати проблему. Наприклад, у Голландії синхроністи використовують сигнальні прапорці для контролю швидкості мовця. Ще однією важливою проблемою є уникнення «засмічених слів», таких як «ну» чи «значить», які можна замінити на вступні фрази типу *in fact* або *as a matter of fact*. Також необхідно враховувати особисті мовленнєві особливості оратора, такі як шепелявість чи заїкання, які не повинні впливати на якість перекладу [1, с. 22–23].

Доброчесність перекладача передбачає виконання роботи вчасно та якісно, дотримання конфіденційності, поважне ставлення до колег і клієнтів. Також важливо уникати обговорення якості роботи колег перед замовником. Перед

початком заходу перекладач має з'явитися завчасно для перевірки обладнання, а залишити – лише після узгодження з відповідальними особами [1, с. 16–18].

Отже, дотримання етичних норм, доброчесності та професійної поведінки є основою успішної роботи усного перекладача. Це забезпечує якісний переклад, збереження довіри клієнтів і позитивний професійний імідж перекладача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Варга Н. І. Діловий етикет перекладача : навч.-методичний посібник [Текст] / Н. І. Варга, Х. І. Зикань, Е. Т. Берта. – Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2023. – С. 5–37.

2. Суть професійної етики перекладача [Електронний ресурс] // «Азуріт». – Режим доступу : <https://www.azurit.kiev.ua/uk/2017/08/03/sut-profesijnoyi-etiki-perekladacha/> (дата звернення: 2024.11.13).